ရခိုင်ရာဇဝင်

ရခိုင်သမိုင်း

ဌေးဝေ

စည်သူဂါမဏိသင်္ကြံ၏ရခိုင်ရာဇဝင်

ရခိုင်ဝေါဟာရ၏မူလဇာစ်မြစ်

ရခိုင်လူမျိုး

ရခိုင်စာပေ

လူမျိုး ၁၀၁ ပါး စာရင်း ၁၀ မျိုး

တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု ၁၃၅ မျိုးစာရင်း

စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း

ဘုရားနောက်ကျောမှတ်တမ်း

ဘုရားအရှေ့ဘက်မှတ်တမ်း

မြောစုနိ

(သက္ကရာဇ် ၅၂၁ ခုမိုယာကုလ ကောင်းမှုတော်)

(အောင်နိုင်သိမ်း ၊ ဥဿာ ၊ ၏ စာအုပ်မှ)

ဝေသာလီမြို့ဟောင်းမှ တူးဖော်ရရှိသော ခရစ်နှစ် ၁၀-၁၁ ရာစု
အာယမာကောင်မှုတော်ရခိုင်စာပါ ဆီမီးခွက်
(ရခိုင်ညွန့်ဖူး စာအုပ်မှ)

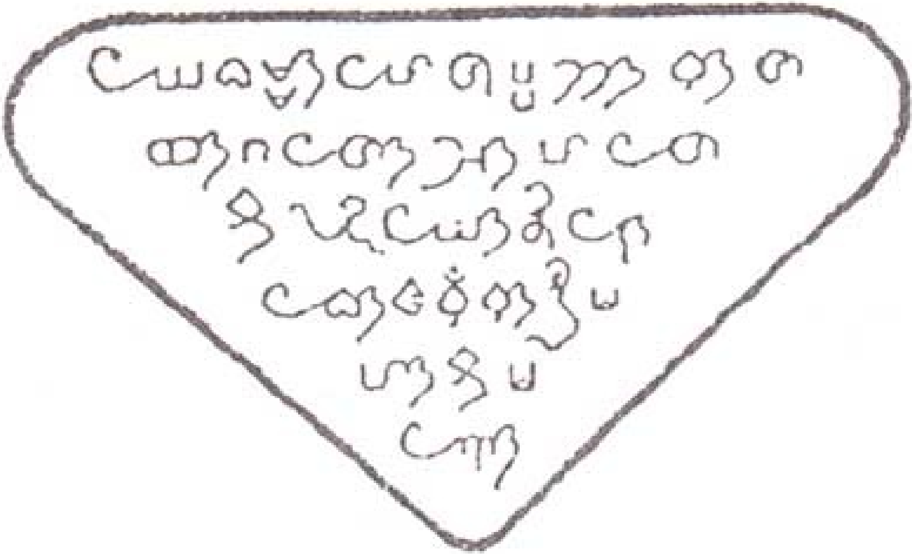

ဝေသာလီမြို့ဟောင်းတွေ့ ခရစ်နှစ် ၉-၁၀ ရာစု

ယေမမွာစာပါ သုံးမြှောင့်ပုံ ကျောက်စာ

(ဦးရွှေခံ ၏ စာအုပ်မှ)

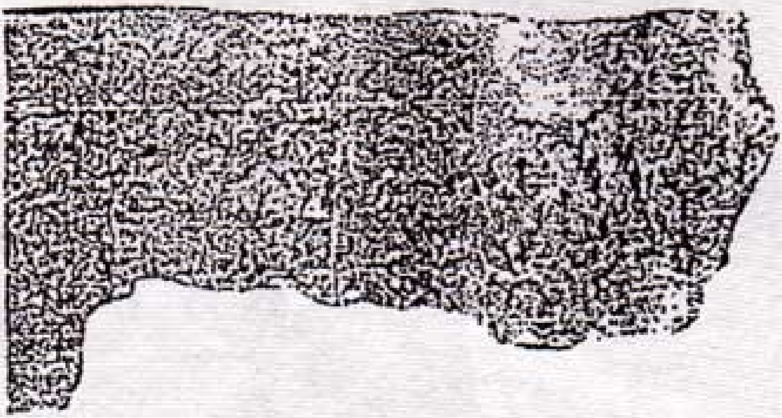

နန်းကျားမဟာရာဇ်တော်ဘုရား ကမ္ပည်းစာ

— သက္ကရာဇ် (၄၅၁) — ([illegible])

. .. [illegible] ရိုးရာနန်းကျားဘုရားတော် [illegible] ဘုရားကျောင်း [illegible]

[illegible] ဘုရား [illegible] တော်တော်ကျွန်း [illegible] ။

၁ သက္ကရာဇ် ၄၅၁ [illegible]

၂ [illegible] . . ဝါ [illegible] . . . [illegible]

၃ . . . [illegible] . . . [illegible] . . ဝါ [illegible]

၄ [illegible] . . . [illegible] . . . .

သက္ကရာဇ် ၄၅၁ ရေးထိုးပါရှိသော နန်းကျားကြီးဘုရား

ရခိုင်ကမ္ပည်းစာ

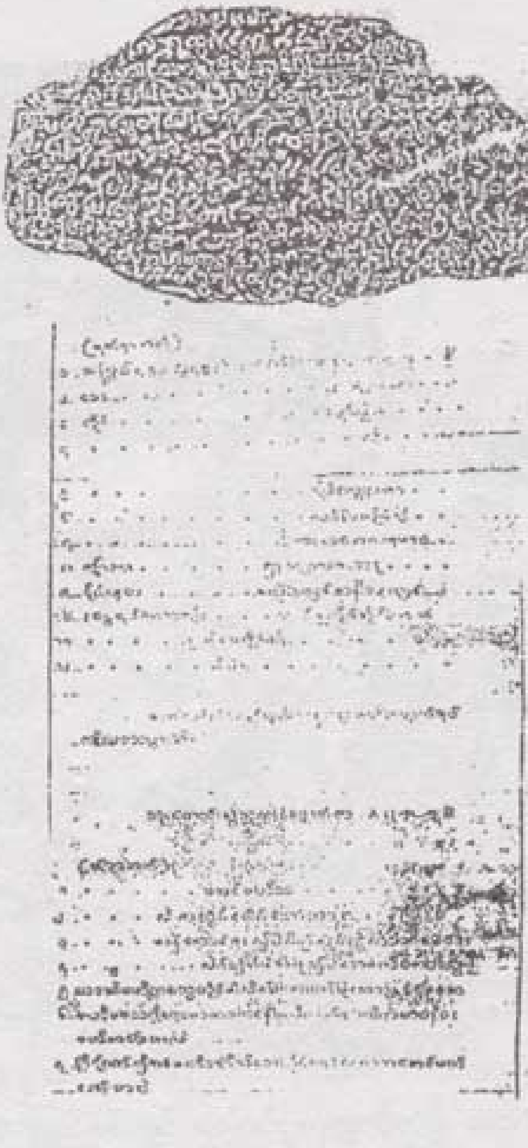

သက္ကရာဇ် ၄၅၂ ရေးထိုးပါရှိသော မာန်အောင်ဗူးဟောင်းကွဲဘုရား
ရခိုင်ကျောက်စာ (ဆရာဦးရွှေဇံ၏ စာအုပ်မှ)

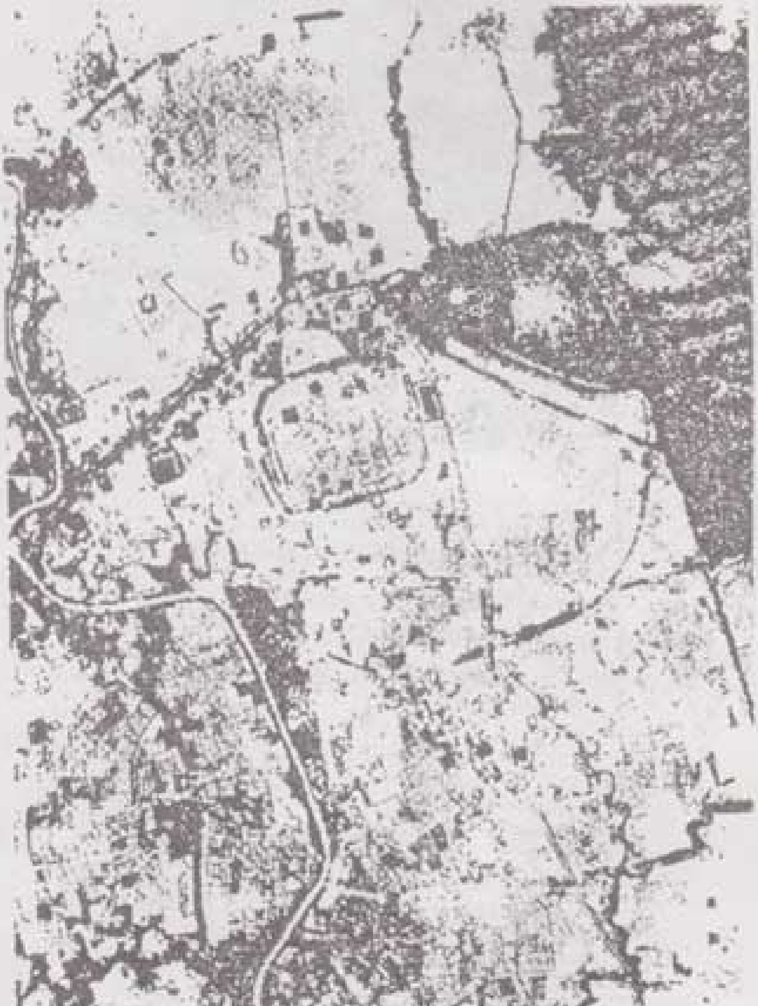

ရခိုင်ဓညဝတီမြို့ ကောင်းကင်ဓာတ်ပုံအား တွေ့ရစဉ်

ဦးဌေးဝင်း(ဌေးဝေ)ကို (၂.၈.၁၉၅၈)တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကျောက်ဖြူမြို့၌ အဖ ဦးသောကြာအောင်(တောကသောကြာစက်မှုလက်မှု)အမိ ဒေါ်ငွေသိန်းယိုင်တို့က မွေးဖွားခဲ့သည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် တက္ကသိုလ်စာပေးစာယူဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘွဲ့(ဒဿနိကဗေဒ)ရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ မဂ္ဂဇင်း၊ သတင်းစာနှင့် ဂျာနယ်များတွင် ဆောင်းပါးများ၊ သမိုင်းသုတေသန ဆောင်းပါးများ၊ သတင်းများရေးသားနေရာယခုအချိန်ထိဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းစာမူ၊ စာပေဆုကို ပျူမြို့ပြယဉ်ကျေးမှုသမိုင်းစာမူဖြင့် သမိုင်းစာပေဆုကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ပျူမြို့ယဉ်ကျေးမှုသမိုင်း၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပုဂံမြို့တော်သမိုင်းသစ် စာအုပ်များထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် တောင်ငူတက္ကသိုလ်၌ ကေတုမတီမည်သော တောင်ငူမြို့စာတမ်းကို ကေတုမတီနှစ်(၅၀၀)ပြည့် အထိမ်းအမှတ်စာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် ဖတ်ကြားခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနက ကြီးမှူးကျင်းပသည့် သမိုင်းအမွေအနှစ်ဖြစ်သော ဓမ္မစေတီခေါင်း လောင်းဆယ်ယူမှုဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပန်းအလှဲမြစ်အတွင်းမှ ဓမ္မစေတီခေါင်းလောင်း ကြီးနှင့်တည်ရှိနေရာလေ့လာချက်စာတမ်း၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းက ကြီးမှူးကျင်းပ သော ပျူလူမျိုးနှင့် ပျူနိုင်ငံတော်စာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် သရေခေတ္တရာ ပျူခေတ်နှင့် ပုဂံမြန်မာခေတ် ကြားဖြစ်ကာလစာတမ်း၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာနက ကြီးမှူးကျင်းပသော သုဝဏ္ဏာ ဘူမိသုတေသနအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲနှင့် စာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် သုဝဏ္ဏာဘူမိ သမိုင်းနိဒါန်းစာတမ်းများ ဖတ်ကြားခဲ့ပါသည်။ တပ်မတော်(ကြည်း)၊ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်၊ ပန်းမျိုးတစ်ရာစာပေ၊ ဇောတိ ကအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီတို့တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။ ယခုပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်တွင် သုတေသနမှူးအဖြစ်

တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိသည်။

*

ရခိုင်ရာဇဝင် ရခိုင်သမိုင်း

အမှာစာ

တစ်ရက်တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး ဥပဒေရေးရာကော်မရှင်အဖွဲ့ ဝင်ဆရာကြီး ဒေါက်တာချစ်စံဝင်းအိမ်သို့ရောက်ရှိစဉ် စာအုပ်စင်၌ ဇင်းမယ်ရာဇဝင်ကို တွေ့သဖြင့် ခေတ္တငှားယူ၍ လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဇင်းမယ်ရာဇဝင်စာအုပ်ကို မြန်မာသမိုင်းပညာရှင်ဆရာကြီး ဦးသော်ကောင်း(မြန်မာသမိုင်းအဖွဲ့ဝင်)နှင့် သမိုင်းသုတေသနပညာရှင်ဒေါ်ခင်ခင်အေး (သုတေ သနအရာရှိ)တို့က တည်းဖြတ်ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာသမိုင်းပညာရှင်ဆရာကြီး ဦးစိုင်းအောင်ထွန်း(ဒုတယဥက္ကဌ၊ မြန်မာသမိုင်းအဖွဲ့)၏ အမှာစာတွင် ဇင်းမယ်ရာဇဝင်ကို ရေးသောစည် သူကာမဏိသင်ကြံပညာရှင်ကြီး၏ ရခိုင်ရာဇဝင်ကို မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်သို့ တင်ပြရန်ရေးသား အကြံပြုထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဇင်းမယ်ရာဇဝင်ကို တည်းဖြတ်ထုတ်ဝေသော ဆရာကြီး ဦးသော်ကောင်းကလည်း စည်သူကာမဏိသကြံသည် တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ ပုံမနှိပ်ရသေးသည့် ရခိုင် ရာဇဝင်ကျမ်းတစ်စောင်ကိုလည်း ၁၁ မတ် ၁၈၈၇ ရက်မှာရေးကူးပြီးသော ပေစာတစ်ထုပ်ကို တွေ့ ရှိရကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ရခိုင်ရာဇဝင်ပေမူကျမ်းရှိကြောင်း သိရှိရသောအခါ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်များ ဗဟိုစာကြည့် တိုက်သို့ လျှောက်ထား၍ လက်ရေးပေမူအား

လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ရခိုင်ရာဇဝင်မှာ ညောင်ရမ်းခေတ် ၁၈ ရာစုခန့်က မြန်မာဘုရင်၏ စစ်သူကြီးတစ်ဦးရေးသော ရာဇဝင်ဖြစ်ရာ ရခိုင်ရာဇဝင်များထဲတွင် ရှေးကျသော ရာဇဝင်တစ်စောင်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ စည်သူကာမဏိသင်္ကြံ၏ ရခိုင်ရာဇဝင် တွင် ရခိုင်မင်းဖစောမင်းဖြူ နန်းတက်ပြီးစကာလတွင် အဆုံးသတ်ထားရာ ယင်းမင်းမတိုင်မီတွင် ရေးခဲ့သော ရခိုင်ရာဇဝင်တစ်စောင်ကို ကိုးကားရေးခဲ့မည်ဟု ယူဆရပါသည်။ ယခုရခိုင်ရာဇဝင်တွင် အခြားရခိုင်ရာဇဝင်တွင် မပါရှိသော သရေခေတ္တရာပျူခေတ်နှင့် ပုဂံမြန်မာခေတ်ကို ဆက်စပ်ပေး နိုင်မည့် ပုဂံပျူစောထီးမင်းကို သရေခေတ္တရာပျူမင်းဟု ထူးခြားစွာဖော်ပြထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါ သည်။ ရခိုင်ရာဇဝင် ရခိုင်သမိုင်းကျမ်းရေးဖြစ်ရခြင်းမှာ ဆရာကြီးဦးသော်ကောင်းနှင့် ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်ခင်အေးတို့၏ ဇင်းမယ်ရာဇဝင်ကျမ်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ဤကျမ်းစာအုပ်အတွက် ဆရာကြီး ဦးစိုင်းအောင်ထွန်း၊ ဆရာကြီးဦးသော်ကောင်း၊ ဆရာမကြီးဒေါ်ခင်ခင်အေးကိုအား အထူးကျေးဇူး တင်ရှိပါသည်။ ရခိုင်ရာဇဝင်လက်ရေးပေမူကို ကူးယူခွင့်ပြုသော တက္ကသိုလ်များဗဟိုစာကြည့်တိုက် မှူးကိုလည်းအထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်မှ ဝန်ထမ်းဦးလင်း အောင်နှင့်ကူညီသူဝန်ထမ်းအားလုံးကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ရခိုင်အနောက်တံခါး ပေါက်နေပြီဟု သတိပေးပြီး ရခိုင်သမိုင်းရေးရန်တိုက်တွန်းသော အစ်မဒေါ်ဂေစိန်အေးနှင့် စာအုပ် အတွက် လိုအပ်သောငွေကြေးများကို ကူညီပေးသောညီဦးဝင်းမြင့်(ဆရာဇာနည်မော်)၊ ဗိုလ်ကြီး ဇော်ဝင်း(အငြိမ်းစား)တို့အားလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤသမိုင်းကျမ်းရေးသားရာတွင် ကျမ်း ကိုးပါပညာရှင်သုတေသီများ၏ ကျေးဇူးကားကြီးမားလှပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရခိုင်ရာဇဝင်ကို ဖော်ပြရာတွင် ပေမူပါတိုင်း၊ စိုင်း၊ ကိုင်စသည်

ရှေးဟောင်းအရေးကို တို့၊ မိုး၊ ကိုဟုပ်ကို ဖြုတ်ထားခဲ့ပါသည်။ အခြားရှေးဟောင်းအရေး ဝေါဟာရများကို ပညာရှင်များ လေ့လာ သူများ တိုက်ဆိုင်သုတေသနပြုနိုင်ရန် မူရင်းအတိုင်းပင် ဖော်ပြထားပါသည်။ စည်သူဂါမဏိသင်္ကြံ ၏ ရခိုင်ရာဇဝင်အထောက်အထားသည် သရေခေတ္တရာမြို့တော်ဟောင်းသမိုင်း၊ ပုဂံမြို့တော် ဟောင်းသမိုင်းများကို တစ်စုံတစ်ရာပြင်ဆင်ရေးသားနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။ ဆရာကြီးဦး သော်ကောင်းက စည်သူကာမဏိသင်္ကြံ၏ ရခိုင်ရာဇဝင်ကို သက္ကရာဇ် ၁၂၄၈ တပေါင်းလပြည့် ကျော် ၃ ရက်(၁၁ မတ် ၁၈၈၇)ရေးကူးပြီးစီးကြောင်း၊ ဖော်ပြထားပါသည်။ ယခုဖော်ပြသော ယင်းရခိုင်ရာဇဝင်တွင် ၁၂၄ ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်ခြောက်ရက်တွင် ရခိုင်ရာဇဝင်ကို ရေးကူးပြီးကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းသက္ကရာဇ် ၁၂၄ ခု သည် မဖြစ်နိုင်ဘဲ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၄ ခုသာဖြစ်နိုင်သည်ဟု ယူဆရပါသည်။ ယင်းသက္ကရာဇ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ခရစ်နှစ် ၁၇၆၂ တွင် စည်သူဂါမဏိသင်္ကြံသည် ရခိုင်ရာဇဝင်ကိုရေးခဲ့မည်ဟု ယူဆရပါသည်။ စစ်သူကြီးစည်သူဂါမဏိ သင်္ကြံသည် ရခိုင်ရာဇဝင်ကို အခြားရခိုင်ရာဇဝင်အထောက်အထားများမှ ရေးခြင်းဖြစ်မည်ဟု ယူဆ ရပါသည်။ စည်သူဂါမဏိသင်္ကြံဘွဲ့သည် ဆင်တပ်မြင်းတပ်၏ စစ်သူကြီးများကို မြန်မာဘုရင်များ ပေးသောဘွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ စစ်သူကြီးစည်သူဂါမဏိသင်္ကြံ၏ ရခိုင်ရာဇဝင်ကို သာမန်စစ်သားတစ် ဦးဖြစ်သော သမိုင်းလေ့လာသူကျွန်တော်ကပြန်လည်ဖော်ထုတ်ခွင့်ရခြင်းအတွက် ရခိုင်လူမျိုးဖြစ် သောအဖဦးသောကြာအောင်၊ အမိ ဒေါ်ငွေသိန်းယိုင်နှင့် ရခိုင်ပြည်သူပြည်သားအားလုံးကို ကျေးဇူး တင်ရှိပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

ငွေးဝေ

*

ရခိုင်ရာဇဝင် ရခိုင်သမိုင်း

နိဒါန်း

ရခိုင်ရာဇဝင် ရခိုင်သမိုင်းတွင် ပါဝင်သောရခိုင်ရာဇဝင်သည် မြန်မာစစ်သူကြီးစစ်သေနာ ပတိစည်သူဂါမဏိ သင်္ကြီရေးသောတစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ပုံနှိပ်မဖော်ပြဖူးသေးသော ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ရခိုင်ရာဇဝင်ပေမူကို ဆရာကြီးဦးသော်ကောင်းသည် ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်တွင် ပုဂံစာအုပ်ဆိုင်ပိုင်ရှင်ကွယ်လွန်သူ ဦးဘကြည်ထံမှ ကျပ် ၁၄၀/- ပေး၍ တက္ကသိုလ်များဗဟိုစာကြည့်တိုက်အတွက် ဝယ်ယူစုဆောင်းခဲ့ရာမှ ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပေစာထုပ် ပထမပိုင်းတွင် ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်းပါရှိပြီး ဒုတိယပိုင်းတွင် ဇင်းမယ်ရာဇဝင်ကျမ်းပါရှိပါသည်။ ပေစာ တိုက်ပိုင်အမှတ်မှာ (၈၂၀၁)ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပေမူမှ ပေကူးသူ ဦးသန်းဆွေက ၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် လက်ရေးမူအဖြစ် ကူးယူ၍ ထားပါသည်။ လက်ရေးပေမူကို ရခိုင်သမိုင်းသုတေသီများအတွက် စာအုပ်အဖြစ်ဖော်ထုတ်တင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရခိုင်သမိုင်းပညာရှင်များ၊ ရခိုင်သမိုင်းသုတေသီများက ရခိုင်ရာဇဝင် ၄၈ စောင်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားကြပါသည်။ ယင်းရာဇဝင်တို့မှာ ရခိုင်ရာဇဝင်ကြီး ပေမူ၊ ရခိုင်အင်း စောက်ရာဇဝင်ပေမူ၊ ရခိုင်ရာဇဝင်(ဗြိတိသျှပြတိုက်မူ)၊ ဝိမလရာဇဝင်၊ ငလက်ရုံးရာဇဝင်၊ ရခိုင်မဟာရာဇဝင်ကြီး၊ ရခိုင် ရာဇဝင်ချုပ်နှင့် တိတ္တုကျမ်း၊ ဓညဝတီရာဇဝင်သစ်၊ ဓညဝတီ အရေးတော်ပုံကျမ်း၊ မဟာပညာကျော် လျှောက်ထုံးစသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ရခိုင်သမိုင်းပညာရှင်များနှင့် ရခိုင်သမိုင်းသုတေသီများအတွက် စည်သူဂါမဏိသင်္ကြီ၏ ရခိုင်ရာဇဝင်သည်

ရခိုင်သမိုင်းသုတေသနအတွက် တန်ဖိုးရှိသော အထောက်အထားများပါရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာသမိုင်းအတွက်လည်း အရေးကြီးသော အထောက်အထားများပါရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အစဉ်အလာ မြန်မာရာဇဝင်ကြီးများတွင် ပုဂံ မင်းဆက်ရာဇဝင်၌ ပျူစောထီးမင်းကို ထည့်သွင်းထားသော်လည်း ဤရခိုင်ရာဇဝင်တွင်မူ သရေ ခေတ္တရာပြည်မှ ပျူမင်းထီးဟုဖော်ပြထားပါသည်။ ပုဂံကျေးနေအောက်သား မရမာဟုမြန်မာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အနော်ရထာမင်း ရခိုင်သို့ရောက်သောနှစ်ကို သက္ကရာဇ် ၄၅၆ ဟုဖော်ပြထား ရာ သက္ကရာဇ်လွဲမှားသည်နေသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆရပါသည်။ ယခုအသစ်တွေ့ရှိရသော ရခိုင် ရာဇဝင်သည် ၄၉ စောင်မြောက်ရခိုင်ရာဇဝင်ပင်ဖြစ်မည်ဟု ယူဆရပါသည်။

ဤရခိုင်ရာဇဝင်ရခိုင်သမိုင်းတွင် ရခိုင်ဝေါဟာရ၏ မူလဇစ်မြစ်ကိုလည်း ရှာဖွေ၍ ရသမျှ ဖော်ပြထားပါသည်။ ရခိုင်လူမျိုး၏ မူလဇစ်မြစ်ကိုလည်း တွေ့ရသမျှအထောက်အထားဖြင့် ဖော်ပြ ထားပါသည်။ ရခိုင်ရှေးဟောင်းမြို့ပြများသည် ပျူမြို့ပြများနှင့် ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းကင် ဓာတ်ပုံများအရ တွေ့ရှိရပါသည်။ ရခိုင်မြို့ဟောင်းများကို ရှေးဟောင်းသုတေသနတူးဖော်မှုမှာ ပျူ မြို့ပြများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အနည်းငယ်သာတူးဖော်ရသေးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ နောက်ပိုင်း တွင် ရှေးဟောင်းသုတေသနတူးဖော်တွေ့ရှိချက်များက ရခိုင်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် မြို့သက်တမ်း တို့ကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ရခိုင်စာပေဇစ်မြစ်သည် သက္ကတစာဖြစ်၍ ပျူစာပေသည် ပါဠိ စာဖြစ်ပါသည်။ ရခိုင်လူမျိုး၏ စာပေနှင့် စကားသည် မြန်မာစာပေနှင့်စကားနှင့်အတူတူပင် ဖြစ်ပါ သည်။ ရခိုင်တွေ့ ရခိုင်ဘာသာဖြင့်ရေးသော စကြာမုနိဘုရားရခိုင်စာ၊ နန်းကျားကြီးဘုရား ရခိုင် ကျောက်စာ၊ မြန်အောင်ဖူးတောင်းကွဲ ရခိုင်ကျောက်စာသည် မြန်မာစာအစောဆုံးကျောက်စာများ ဖြစ်သော နဘဲတောဘုရား

မြန်မာကျောက်စာ(အေဒီ ၁၁၁၂) မြစေတီဘုရားကျောက်စာ (အေ ဒီ ၁၁၁၂)ထက် စောကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ အစောဆုံးမြန်မာကျောက်စာများကို ရခိုင်တွင်တွေ့ရှိရသဖြင့် မြန်မာစာအစ ရခိုင်ကဟု ပြင်ဆင်ရတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစာနှင့် ရခိုင်စာကို ပညာ ရှင်များနှိုင်းယှဉ်လေ့လာ၍ ရခိုင်စာပေသမိုင်းကိုလည်း ဖော်ထုတ်ရေးသားသင့်ပါသည်။ ရခိုင် ကျောက်စာစာအုပ်ကိုလည်း ရှေးဟောင်းမြန်မာကျောက်စာများစာအုပ်၊ မွန်ကျောက်စာပေါင်းချုပ် တို့ကဲ့သို့ စုစည်းပုံနှိပ်ပေးပါရန် ရခိုင်စာပေပညာရှင်များကို တိုက်တွန်းတောင်းပန်ပါသည်။ ဤကျမ်း သည် ရခိုင်သမိုင်းအတွက် တစ်စုံတစ်ရာအထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

*

အခန်း(၁) - (က)

စည်သူဂါမဏိသင်္ကြံ၏ ရခိုင်ရာဇဝင်

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ နမောတဿ သကလလောက ဝိမောဟကဿ မောတဿဓံ သကဿသုဝုတ္တာဓမ္မဿ။ ။ နမောတဿ အနလောတ္တာ မဒကိ္ခ ဏေယျဿသံဃဿ။ ရက္ခပူရ မည်သော ရခိုင်ပြည်ကြီး၌ အုပ်စိုးသောမင်းတို့၏ အကြောင်းကား ဤဘဒ္ဒကပ် ကမ္ဘာဦး၌ အဓိပတိဖြစ်သော မဟာသမတမင်းမှစ၍ တဆယ့်ခြောက်ပြည်သော ပြည် ကြီးတို့၌ အုပ်စိုးသော အသိန်းမကသောမင်းတို့၏ အဆုံးစွန်ကဿပဘုရား သာသနာတော်နှင့် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မမူခင်အကြား၌ သာဂရမင်း ကံသမင်းတို့၏ မြေးဖြစ်သော ဒသ ဘာတိက မင်းညီနောင်တကျိပ်တို့သည် ဂရီးတော်နှစ်ပါးကို ဘေးပြု၍ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းလုံးကိုပိုင်၍ ဒွါ ရဂတီပြည်ကြီးဖြစ်သော ပြည်မြို့ သံတွဲ၌ အဘိသိတ်ခံ၍ အုပ်စိုးသည်မှ ရွေ့လျှားသောအခါဝယ် တကျိပ်သောမင်းတို့တွင် ဝါသုဒေဂ၊ ဗလဒေဂနှမတော် အဥ္ဇနဒေဂီ၊ ပရောဟိတ်ပုဏ္ဏား ဤလေး ပါးတို့သည် ပြေးလွင့်၍တာ လပတ္တိယမည်သော တောအုပ်သို့ ရောက်ကြလေသော် ရှေးရန်သူ ဖက်ဖြစ်ဘူးသော တောင်စောင့်ဘီလူးသည်
လပမ်းသမားအယောင်ထွက်လာသည်ကို လကဒေဂ မင်းသည် လပမ်းတို့မှား ချေ၍ ကြာစွယ်ကြာရင်ကိုစာသို့စားလေ၏ ။ ထိုကိုမြင်သော ဝါသုဒေဂမင်း နှင့် နှမတော်၊ ပရောဟိတ်တို့သည် ယင်းအရပ်မှခွာခဲ့၍ အစည်အတိုင်းပြေးကြလတ်သော် ပင်ပိန်း

၍ တောအုပ်တခု၌ အိပ်ကြလေ၏။ ထိုအခါ၌ မုဆိုးတစ်ယောက်
တောလည်တွေ့ကြသော် လုပ် လုပ်လျှားလျှားလျှင်သားမျိုးထင်၍
လုံ့ဖြင့်ထိုးလေသော် ဝါသုဒေဝမင်း၏ ခြေကိုထိုးမိလေ၏။ သည်း စွာသော
သွေးတို့သည် ယိုလတ်သည်ကိုမြင်မှ လူမှန်းသိ၍ မုဆိုး၏ ဦးအဖွယ်
ပုဆိုးကိုတပိုင်းဖြတ် ၍ မာဂဓဘာသာဖြင့် ဇန္ဓောဟုဆို၍ ပေး၏။ ထိုဆိုသည်ကို
အစွဲစွဲ၍ ယခုဇန္ဓောဟုတွင်၏။ ဝါသုဒေဝ မင်းလည်း ထိုတွင်အနိစ္စဖြစ်ခဲ့၍
ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားနှင့် စန္ဒာဒေဝီသည် မြောက်စဉ်တူရှသွားကြလေ သော်
ဝေသာလီပြည်သို့ ရောက်ကြလေ၏။ ထိုရောက်သောအခါဝယ် ဝေသာလီပြည်တွင်
မင်းလွန် ၍ ဖြစ်ထိုက်သောမင်းကိုရှာသည်နှင့် ကြုံ၍ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားနှင့်
မိဘုရားကို မင်းမြောက်လေ၏။ ပုရောဟိတ်သည် အုပ်စိုး၍ လွန်သော်
သားဖြစ်သူဓမ္မသုနန္ဒရဓမသုန္ဒရီမိဘုရားတို့ကို မင်းမြောက် လေ၏။
ဓမ္မသုနန္ဒရမင်းသည်ကား အမျိုးလေးပါးတို့၏ ချမ်းသာကိုလည်းပြုပေ၏။
ဒါနသီလနှင့် လည်းမွေ့လျော်၏။ ထိုမင်းသည် ဝေသာလီပြည်မှပြောင်း၍
အဠနဂတီမြစ်၏ အရှေ့ဘက်ငခွေး သင်းတော၌ ပြည်ကြီးကို တည်လေ၏။
ထိုပြည်၌ ထိုမင်း၏ သားမြေးတို့သည် ခြောက်ဆယ်မြောက်
တည်ထောင်အုပ်စိုးပြီးနောက် ယင်းမြို့မှခွာ၍ ဆက်လက်ကာတည်သော
မြို့သည်ကား ကစ္ဆပနဒီ မြစ်ရှေ့ဘက်လည်း ၉၉ မြို့အနောက်ဘက်လည်း ၉၉ မြို့၊
ထိုနှစ်ဘက်သော မြို့အပေါင်းတို့၌ အစည်မပျက်တည်လေသော မင်းတို့၏ အဆုံး၌
သရဘန်မည်သောမင်းသည် သပ္ပိမည်သော မိဘုရားနှင့် ဝေသာလီပြည်ဟောင်းကို
တည်ထောင်ပြန်လှာ၏။ ထိုမင်း၏ အဆက်တဆယ်ခြောက် တိုင်အောင်
အောင်စည်ပင် ပွင့်လင်းသည်ဖြစ်၏။ ထိုသောကာလဝယ်ဟိမဝန္တာ၌ မျောက်ထီးနှင့်
ဆတ်မသည် အကျွမ်းဝင်သည်ဖြစ်၍ နေကြ၏။ ထိုအခါ
မုန်တိုင်းသည်းစွာမိုးသည်းစွာလာ လက်၍ မှီရာမရသောကြောင့် မျောက်ထီးကား
သဖန်းပင်၌ ခိုပါ၏။ ဆတ်မကား ညောင်ကြက်ပင်၌ ခိုပါလေ ၏။ မိုးသည်းခြင်း
လေပြင်းခြင်းကြောင့် သဖန်းပင် ညောင်ကြက်ပင်တို့သည် ကစ္ဆပနဒီမြစ်ညာက သည်

အစည်းအတိုင်းမြောကလတ်၍ သော ဌသဂီရိတောင်ခြေရင်း၌ တင်လှာပေ၏။

မျောက်ထီးနှင့် ဆက်မသည် တောသို့ဝင်ကြ၍

ကာလမြင့်စွာရှိသောကြောင့် သားယော ကျားမိမသုံးကျိပ်နှစ်ယောက်မြင်ကြ၏။ အချို့ကားလူဖြစ်၏။ ဘီလူးဖြစ်ရာဝယ်အကြီးဖြစ်သော ဆေကဒန်သည် တောတခု၌ နေ၍ တောသွားထင်းခွေတို့ကို ဆင်အသွင်ဖန်ဆင်း၍ လိုက်လံစား၏။ နောက်ထိုတောကို ဆေကဒန်တောဟူ၍ ယခုတိုင်အောင်တွင်၏။ ညီတယောက်ပက္ခမိ ဘီလူးကား ချောင်းငယ်တခု၌ ကူးတို့ခံသော အယောင်ကဲ့သို့ တောလာထင်းခွေတို့ကို လှေနှင့်တင်မိ၍ မီးဂသို့ ချ၍ စားလေ၏။ ထိုချောင်းကို မီးချောင်းဟူ၍ ယနေ့တိုင်အောင်တွင်၏။ ကူတို့ခံသော အရာကို လည်း ပက္ခမိုးတို့ဟူ၍ ယနေ့ထက်တိုင်အောင်တွင်၏။ ထိုပက္ခမိညီရေကဲ်ခိုင်ဘီလူးသည် တောင် တလုံး၌ နေ၍ တောင်၌ နေသော သူတို့ကိုစားလေသောအရပ်ကို ရက်ခိုင်တောဟူ၍ တွင်၏။ ဘီလူး တို့နှမဖြစ်သော ယက္ခနီသည်ကား ရေကန်တခု၌ နေ၍ ရေချိုးအံ့လာသော သူတို့ကိုစားလေ၏။ ထို ကန်ကိုလည်း ယက္ခနီကန်ဟူ၍ တွင်၏။ ဘီလူးမမောင်ဖြစ်သော ဧရာဟူသော ဘီလူးသည်ကား ယက္ခနီကန်မှ တောင်စူးစူးသောတောင်တလုံး၌ ညဆည်းဆာနံနက်ဆည်းဆာကို လူပြိုင်းပြိုင်းနေသကဲ့သို့ထင်စေ၍ တောလား ထင်းခွေတို့သည် ချည်းချေမှားလျှင် စားလေ၏။ ထိုတောင်ကို ပြိုင်း တောင်ဟူ၍ ယနေ့တိုင်အောင်တွင်၏။ ထိုသူတို့၏ အောက်ဖြစ်သော ပေိတ်သည်နှင့် လေကဲ်ကုန်း နှစ်ယောက်ကားမည်းသောအဆင်းရှိသောကြောင့် သားချင်းတို့ အဖော်မလို နှင်လေ၏။ တပါး သော တောင်၌ နေ၍ တောလားထင်းခွေငှက်ကျေးတို့ကို ဖမ်းစား၍ ထိုသူတို့နေသော အရပ်ကို လည်း ပိတ်သည်လက်ကုန်းဟု ယနေ့တိုင်အောင်တွင်၏။ ထိုဘီလူးတို့သည် အခြားအခြားနေ၍ စားများသဖြင့် ဂေါလီပြည်၌ လူတို့သည် နည်းခေါင်းပါးသော် တောလားထင်းခွေ မသွားဝံ့၍ အိမ်၌ ချည်းနေကုန်၏။ ဘီလူးတို့သည် မစားရ၍ တေမွတ်သော်

မြို့တိုင်အောင်လာလတ်၍ ည ဆည်းဆာ နံနက်ဆည်းဆာတအိမ်ကသည်တအိမ်သို့
သွားလေသော သူတို့ကိုဖမ်း၍ စားလေကုန် ၏။ ထို့ကြောင့်ဆည်းဆာ
ဆည်းဆာဘီလူးလာဟူ၍ ခေါ်စကုန်၏။ ထိုဂေသာလီမင်းသည် ဆည်း
ဆာသာတည်းဘီလူးထွက်တုံအံ့နေ့ကို ထွက်အံ့လောဟူ၍ ရဲမက်ဗိုလ်ပါနှင့်
တောကစားချေသော် ဘီလူးဆက်ဒန်သည် ဆင်အယောင်ကဲ့သို့ လိုက်လံလေလျှင်
ရဲမက်ဗိုလ်ပါပြေးချေမူမင်းကိုပင် စားရလေ၏။ မိဘရားနှင့် မင်းသမီးသာ
ကျန်ရစ်သတည်း၊ ထိုအခါဝယ်က ကပ္ပိလဝတ်ပြည်၌ အဋ္ဌန
မင်းကြီးလျှင်ဖြစ်သတည်း။ ထိုအဋ္ဌနမင်းကြီးသည် တနေ့သ၌ နေလကိုင်ပိုက်၍
နေမက်သောအိမ် မက်ကို မြင်မက်၏။ ဤသို့မြင်မက်သော ထိုမင်းသည်
လကိုပိုက်မက်သော အိမ်မက်ကား ဘုရား ဖြစ်လတ်အံ့သော အိမ်မက်အလားတည်း
နေကိုပိုက်မက်သောအလိုကာ နေရောင်နှင့်တူသော မြတ်စွာဘုရားသည်
ထွန်းတောက်ပသည့်ဖြစ်၍ သတ္တဝါတိုင်းသည် အကျွတ်တရားရလတ္တံ့သော
အလားလျှင်တည်းဟု ဖတ်မိလေ၏။ ထိုမင်းလည်း ဤအခါဝယ်
ကောင်းမွန်စွာကျင့်၍ စောင့်ရှောက် ပါသော် ကျွတ်ပါအံ့သတည်းဟု
ဟိမဝန္တာသို့သွား၍ ရသေ့ပြု၍ နေလေ၏။ တန်ခိုးအားဖြင့် နတ်တို့ သည်
ထိုရသေ့အား တတောထွက်တတောဝင်ဝင်သွား၍ မပျော်ပိုက်အောင်ဖန်ဆင်း၍
ခရီးငင်သ ဖြင့် ကစ္ဆပနဒီမြစ်၏ အဖျားသို့ရောက်၍ ဤသို့ကြံ၏။ ဟိမဝန္တာနှင့်
နီးလွန်းလည်း ချမ်းကျက်သည် ဖြစ်၍ ကမ္ဘဌာန်းဘာဂနာစီးဖြန်းအံ့သောငှာ
မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ အံ့သတည်းလူအရပ်နှင့်နီးလွန်း
လည်းသီလစင်နိုင်မည်ခဲသတည်း။ ဤအရပ်သည်လျှင် ဂေါစရဂံ အရပ်တည်းဟု
နှလုံးပိုက်၍ ညောင်ပင်ရင်း၌ သီလဆောက်တည်လျက်သီတင်းသုံး၏။
ထိုရှင်ရသေ့၏ တန်ခိုးသီလကြောင့် ညောင်ပင်စောင့်နတ်သည် မနေဝံ့၍
မျောက်အယောင်ဖြင့် ဖန်ဆင်း၍ တောတွင်းမျောက်အပေါင်း တို့ကိုဆို၏။
ငါတို့တောတွင်းနေပျော်သောထက်သည် ညောင်ပင်ရင်း၌ ရှင်ရသေ့အထံဝယ်
ဆည်းကပ်ကုန်လှည့်ဟု သွေးဆောင်သောကြောင့် မျောက်မင်းလည်း

အရံတထောင်နှင့်တကွ ဆည်းကပ်လာ၏ ။ သစ်သီး သစ်ရင်း သစ်မြစ်တို့ဖြင့်
လုပ်ကျွေးကုန်၏ ။ ထိုနတ်လည်းဆတ်၏ အ ယောင်ဖြင့်
တောတွင်ဆတ်အပေါင်းတို့ကို သွေးဆောင်ပြန်၍ ဆတ်မင်းလည်း အရံတထောင်နှင့်
ဆည်းကပ်၍ လုပ်ကျွေး၏ ။ ထိုဆတ်မင်းတွင်ပါသော
ကရန္ဒမယူမည်သောဆတ်မငယ်လည်း ကေ သရာဇာခြင်္သေ့မင်း၏ သမီးဖြစ်သော
အမိလာဝယ်မြင်သောကြောင့် ခြင်္သေ့မင်း၏ မြေရင်းဖြစ်၍ ဘုန်းတန်ခိုးကြီး၏ ။

အဋ္ဌနကပ္ပိလရှင်ရသေ့နှင့် ထိုဆန်မငယ်နှင့် ရှေးဘဝ၌ ခုနှစ်ဖြစ်လျှင်
အခြားမဲ့လင်မယားဖြစ် ဘူးသောကြောင့် ထိုကရန္ဒမယူဆတ်မကို ရှင်ရသေ့မြင့်သော်
မင်းစည်းစိမ်ခံသောခါ တသောင်း ခြောက်ထောင်သော မောင်းမတို့သည်
မျောက်မနှင့်တူကုန်၏ ။ ဤဆတ်မသာလျှင် တာဂ်တီသာ နတ်သမီးနှင့်တူ၏ ဟု
နှစ်လိုသည်ဖြစ်၍ သုံးသပ်သည်ရှိသော် ဆတ်မလည်း လင်ဟောင်းဖြစ်သော ကြောင့်
တပ်ခြင်းရှိ၍ သုံးသပ်သည်ကိုခံ၏ ။ ရှင်ရသေ့လည်း
နှစ်လိုဝမ်းသာပေါင်းဘက်လေ၏ ။

ထိုအခါဝယ် ဂေါသာလီကို ဆတ်မတွင်မြင်သော ဘီလူးတို့သည် စား၍
ဘေးကြီးစွာဖြစ် သည်ကို သိကြားမင်းသည်မြင်လက်၍ ဂေါသာလီပြည်သည ကား
အဆက်ဆက်သောဘုရားတို့၏ သာသနာတော်တည်ရာဖြစ်သည်
မပျက်ကောင်းပချေဟု အဘယ်သူလျှင် ဤဘီလူးတို့ကို ခွင်းပေး အံ့နည်းဟူ၍
ကြည့်လတ်သော ပါရမီရင့်ပြီးသော
သောနာတ္တိယနတ်သားကိုမြင်လတ်သော်သိကြား မင်းသည် အချင်းနတ်သား
သာကီဝင်းမင်းစစ်ဖြစ်သော အဋ္ဌနကမ္ပိလရသေ့ကိုစွဲ၍ ကရန္ဒမယူ ဆတ်မ၏
ဝမ်းဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ဂေါသာလီပြည်၌ ဘီလူးတို့ကိုခွင်းပလေ။ လူပြည်၌
ဖြစ်လေ သော်မူကား ထွက်သစ်သောနေကိုပုံပြု၍ ကျင့်လေ၊ ဝင်သောနေကို
ပုံမပြုလေနှင့်။

ထိုသို့မှ ခွင်းနိုင်အံ့သတည်းဟု သွင်သင်ပေး၍

သုံးကြိမ်စေ့အောင်တောင်းပန်၏ ။ ထိုနတ် သားလည်းဝန်ခံ၏ ။ ဆတ်မဂမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေစေခြင်းကား ဆတ်မ၌ ဖြစ်သော ဘီလူးတို့ကို ဆတ် မ၌ ပဋိသန္ဓေနေသော သူသာစွမ်းနိုင်ရာသတည်းဟု နေစေသတည်း။ နတ်သားလည်း ဆတ်မ၌ ပဋိသန္ဓေနေ၍ ဆယ်လစေခါနီး လတ်သော် သိကြားမင်းလည်း အဠနကပ္ပိလရှင်ရသေ့ထံသို့လာ လတ်၍ ရှင်ရသေ့ကား အသမ္ဘိန္နာက္ခိယအနွယ်ဖြစ်သော ကပ္ပိလဝတ်ပြည်၏ အရှင်ဖြစ်လျက် တ သောင်းခြောက်ထောင်ရှိသော မောင်မတို့ကိုစွန်း၍ ကောင်းစွာကျင်ပြီးလျက် အပဟိတ်တိရစ္ဆာန် ဖြစ်သော ဆတ်မနှင့်ပျော်ဘိသနည်း ငါ၏ တာဝတိံသာ၌ နတ်သမီးတို့သည်ကား မျောက်မနှင့်သာ တူ၏ ။ မယေားဆတ်မသည်သာ နတ်သမီးနှင့်တူသတည်းဟုဆို၏ ။ သိကြားမင်းလည်း ပစ္စုန်နတ် သား လေနတ်သားတို့ကိုခေါ်၍ အချင်းနတ်သားတို့ အဠနကပ္ပိလရသေ့နေသော ညောင်ပင်ကို ကြီး စွာသောမိုးတို့ကိုရွာစေ၍ သည်းစွာသော မုန်တိုင်းတို့ဖြင့်ခတ်၍ လှည်းလေဟုဆို၏ ။ နဂါးတို့ကို လည်းခေါ်၍ အဠနကပ္ပိလရသေ့နေသောညောင်ပင်ကို ဥမင်ဖြင့်တူး၍ အမြစ်တို့ကို ဖြတ်လေဟုဆို ၏ ။ မိုးနတ်သား လေနတ်သား နဂါးတိုင်းလည်း သိကြားမင်းဆိုတိုင်း ညောင်ပင်ကိုလည်းစေ၍ မျောက်မင်းမတ်မင်းရသေ့တို့လည်း ပြေးလေကုန်၏ ။ ဆတ်မကိုသာ ညောင်ပင်ထက်တင်၍ ကစ္ဆ ပနဒီမြစ်မျောလတ်၍ ဆတ်မလည်း ရှင်ရသေ့နှင့် အစေခြွေအရံတို့ကို အောင်းမေ့၍ သာယာစွာ ကြိမ်ပိုက်တောကိုမြင်၍ သတ်အံ့ဟုလက်ကိုင်ချသည်ကို ယခုတိုင် အောင်လက်သက်ဟုတွင်၏ ။ ထိုမှသည် အတွေ့လည်းကွေ့များ မျောလတ်သော် ကူးအံ့ဟုလက်ကိုင်တန်းသည် ကိုလက်တန်း ဟုတွင်၏ ။ ထိုမှသည် မျောလတ်၍ ပြင်တပြင်ကိုခတ်မိ၍ ညောင်ခက် ညောင်ရွက်ကြွေသည်ကို ကြွေပြင်ဟုတွင်၏ ။ ထိုမှသည်မျောလတ်၍ ပြင်တပြင်ကိုခတ်မိ၍ မိန်းမောသောအရပ်ကို ယနေ့ တိုင်အောင် မိန်းမဟုတွင်၏ ။ ထိုမိန်းမသည် တကွေ့သို့ရောက်လတ်သော် စတုလောက ပါလာနတ် သားတို့သည် ဤအရပ်၌ တင်အပ်ပြီးဟုဆိုသည်ကို တင်ကိဟုယခုတိုင်အောင်တွင်၏ ။ ထိုထိုမှအ

နီးမေဂုဏ်သောအရပ်၌ တွန်းသင့်ပြီးဟူ၍ ဆတ်မဂမ်း၌ ရှိသော သားကိုနတ်မင်းတွန်းသည်ကို ဆတ် တွန်းဟူ၍ ယနေ့တိုင်အောင်ထွင်၏။ ထိုသူငယ်လည်း ကမ္ဘကရိုင္စမှ ရေကဲ့သို့အစင်အကြယ်သန့် ရှင်းသောကိုယ်ဖြင့် ဖွားလတ်၏။ ၇ ထောင်သောအရပ်သည် ထိုသူငယ်ကိုယ်မှ အရောင်တို့သည် ထွန်းသည်ဖြစ်၍ တည်၏။

ထိုအခါဝယ် အောင်လာဟူသော မြိုင်သင်းကြီးသည် ခွေးနှင့်တောင်လည်သည်ရှိသော် သူငယ်၏ ကိုယ်ရောင်ကို ခွေးမြင်၍ ဝင်လေသည်ကို သင်းကြီးအောင်လာလိုက်၍ ကြည့်သော် သူငယ်ကိုမြင်လေ၏။ ထိုသူငယ်ပါရမီကံကြောင့် သင်းကြီးအောင်လာသည် သား၏ ကြင့်နာခြင်း ဖြင့်ကောက်၍ မွေးလေ၏။ ဆတ်မကိုစွဲ၍ ပါရယူဟူသော အမည်ကိုလည်းတွင်စေ၏။ အရပ်ထက် ဝန်းကျင်သားတို့သည် ထိုသူငယ်ကို ကြည့်လတ်၍ မြင်လျှင် ရင်တီးလက်ခတ်အံ့သောအရပ်ကို လက်ခတ်ဟု ယနေ့တိုင်အောင်တွင်၏။ ထိုသူငယ်အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် လေးအရာတို့ လည်းအလွန်တတ်၏။ လက်ရုန်းခွန်အားကြီးစွာသော အဖြစ်ကိုသိလတ်သော် သင်းကြီးအောင် လာသမီးသမိန် ပီနှင်းပေးစား၍ တလုံးသောတောင်တကက်မဏ္ဍပ်ကြီးခုနှစ်ဆောင်ဆောက်၍ ဘိတ်သိတ်သွန်း၍ မင်းမြှောက်ကုန်၏။ ထိုခုနစ်ဆောင်ဆောက်သောအရပ်ကိုလည်း ခုနစ်ဆောင် ဟု ယခုတိုင်အောင်ထွင်၏။

ထိုပါရယူမင်းကို ဘိသိတ်သွန်းသောနေ့၌ သိကြားမင်းသည် အရိန္ဒမာလုံလေး သံလျက် လက်နက်တို့ကို ဆောက်နှင်းလှာပေ၏။ နတ်လက်နတ်တို့ကိုရပြီးသော် ဘီလူးဆေက်ဒန်နှင့် ဘီလူး တို့ကိုနတ်လေးမြားဖြင့် ပစ်သတ်၍ နတ်သံလျက်ဖြင့်ပိုင်းဖြတ်၍ ဘီလူးရန်ကိုအောင်ပြီ ရှင်ရသေ့ ကိုမေးသော် မင်းကြီးထာဥ်ဟူသောအမည်ကိုရွေးခွင့်မရှိပြီ ကက္ကုသန်ဘုရား ကောနာဂုမ်ဘုရား ကဿပဘုရားမြတ်တို့လည်း ဤအရပ်ကို

ခြေဂုတီအရပ်ဟုဗာစိတ်ထားတော်မူကုန်၏။ နောင်ပွင့် လတ်တမ့်သော ဂေါတမ
အရိမိတေယျဘုရားမြတ်တို့လည်း ဤအမည်ကိုထားလတ်တံ့သတည်း
ဟုဆိုပေသော် အမည်ဟောင်းအတိုင်းမည်စေ၏။ ထိုသို့မှုရသေ့လည်း
ဟိမဝန်တာသို့ ကောင်းကင် ခရီးဖြင့်သွားလေ၏။ ထိုပါရယူမင်းသားကား
သမိန်ပိမည်သော မိဘုရားဂေသာလီမင်း၏ သမီးရုစိ တမာလာဤ ၂ ပါးသော
မိဘုရားတို့နှင့် မောင်းမမိတ်သံများစွာ ခြံရံလျက်ပြည်သူတို့စီးပွားကို ရှည်
မြင့်စွာစိုးအုပ်၏။ ထိုမင်းကားအိမ်နိမ့် ၈ စည်းစိမ် ၆၂။ ခမည်းတော်လွန်လျှင်
မိဘုရားရုစိတမာလာ တွင်မြင်သော သားတော်မာရခေတုမည်သော မင်းသားသည်
သမိန်စေဟုသော မိဘုရားနှင့်အုပ် စိုး၏။ ထိုမင်းကားအိမ်နိမ့် ၃၆ စည်းစိမ် ၃၂
သက်တော် ၆၈ နှစ်တွင် လွန်တော်မူ၏။ ထိုမင်းသား မာရအုံအိမ်နိမ့် ၂၀ စည်းစိမ်
၅၃။ ထိုမင်းသား မာရရွှဲလင်အိမ်နိမ် ၃၀ စည်းစိမ် ၄၈။ ထိုမင်းသား မာရဘင်အိမ်နိမ့်
၂၅ စည်းစိမ် ၅၂။ ထိုမင်းသား မာရစိမ်အိမ်နိမ့် ၃၁ စည်းစိမ် ၃၃။ ထိုမင်းသား မာရ
ကင်မင်းသားပျော်ပါးလွန်၍ မွေလျော်၏။ အမတ်လေးယောက်လည်း
အရာမရောက်ခင် ပုံအံ့သို့ ပြုချင်၏။ ထိုအကြောင်းကို ဘဏ္ဍာစိုးဆေတ်အိုင်သည်
သိလေလျှင် လေးယောက်သောအမတ် နှင့် ထိုမင်းကိုဘေးပြု၍ သဝန်ပိမိဘုရားနှင့်
မင်းပြုလေ၏။ ထိုမင်းကားအိမ်နိမ့် ၆၆ စည်းစိမ် ၂၁။ ထိုမင်းလွန်လျှင်
ပြည်သူတို့ပင့်ကျ၍ ထားသော ဒေါတောရစန္ဒရာသည် မင်းပြု၏။ အိမ်နိမ့် ၂၀ စည်း
စိမ် ၄၀။ ထိုမင်းသားသောဠစန္ဒရာ အိမ်နိမ့် ၂၃ စည်းစိမ် ၃၂။ ထိုမင်းသား
စန္ဒသူရိယအိမ်နိမ့် ၄၀ စည်းစိမ် ၃၇။ ထိုမင်းသား စန္ဒရာအိမ့်နိမ့် ၂၀ စည်းစိမ် ၄၀။
ထိုမင်းသား တျဠစန္ဒရာ အိမ်နိမ့် ၂၀ စည်းစိမ် ၃၁။ ထိုမင်းသား မာတုယာစန္ဒရာ
အိမ်နိမ့် ၂၀ စည်းစိမ် သုံးဆယ်။ ထိုမင်းသား မာတုယာ စန္ဒရာ အိမ်နိမ့် ၂၇ စည်းစိမ်
၂၀။ ထိုမင်းသား ဓေယျစန္ဒရာအိမ်နိမ့် ၂၃ စည်းစိမ် ၃၀။ ထိုမင်းသား မောက္ခစန္ဒရာ
အိမ်နိမ့် ၃၂ စည်းစိမ် ၆။ ထိုမင်းသား ကုဠစန္ဒရာမင်းပြု၏။ ထိုမင်း၌ ကာ သူရိယဟူ
သော သားလည်း၁ကာလာ စန္ဒယာဟူသောသားလည်း ထိုသူတို့လည်း
အချင်းချင်းသတ်ကြ၍ တယောက်ကား ၈ လ တယောက်က ၃ လပြုကြ၏။

ထိုညီနောင်အချင်းချင်းသတ်ကြရာတွင် ကုဋ္ဌ စန္ဒရာမင်း၏ သား သူရိယစန္ဒငယ်တွင်မြင်သော ကံရာဇာကြီးဟူသော သူသည်ထိုသူတို့ကို အစဉ် သတ်၍ အစ်ကိုအရာကိုအုပ်စိုး၏ ။ မိဘုရားကား စောမာလာတည်း။ ထိုမင်းကား ဘုန်းတန်ခိုးကြီးစွာ ၏ ။ ဝိရိယလုံ့လပညာလည်းလွန်စွာ၏ ။ ထိုမင်းကား အိမ်နိမ့် ၂၇ စည်းစိမ် ၄၁။ ထိုမင်းသား ကံသရာဇာငယ် အိမ်နိမ့် ၂၀ စည်းစိမ် ၃၆။ ထိုမင်းသား ကရန္ဒသူရိယ အိမ်နိမ့် ၃၂ စည်းစိမ် ၃၀။ ထိုမင်းသား သရမိတ္တာ အိမ်နိမ့် ၂၄ စည်းစိမ် ၂၈။ ထိုမင်းသား ဂေသူရိယ အိမ်နိမ့် ၂၉ စည်းစိမ် ၃၁။ ထိုမင်းသား မင်းမီး အိမ်နိမ့် ၂၁ စည်းစိမ် ၂၂။ ထိုမင်းသား မင်းပါအိမ်နိမ့် ၂၅ စည်းစိမ် ၂၂။ ထိုမင်း သားစဉ်ဘောင် အိမ်နိမ့် ၂၆ စည်းစိမ် ၂၈။ ထိုမင်းဦး တန်တိုင်းသင် အိမ်နိမ့် ၁၉ စည်းစိမ် ၃၁။ ထိုမင်းသားကျော်ခေါင် အိမ်နိမ့် ၂၂ စည်းစိမ် ၁၁။ ထိုမင်းသား သူရိယ စန္ဒအိမ်နိမ့် ၃၄ စည်းစိမ် ၂၁။ ထိုမင်းသား အနန္တဘယအိမ်နိမ့် ၄၀ စည်းစိမ် ၃၁။ ထိုမင်းသား လက်ယာစည်သူကြီး အိမ်နိမ့် ၃၀ စည်းစိမ် ၃၂။ ထိုမင်းသား သိတကုမ္ဘီအိမ်နိမ့် ၃၂ စည်းစိမ် ၃၂။ ထိုမင်းသား ဘုန်းသန်အိမ်နိမ့် ၃၈ စည်းစိမ် ၃၂။ ထိုမင်းသားသိရက်မွေး အိမ်နိမ့် ၁၉ စည်းစိမ် ၄၉။ ထိုမင်းသား စတက်ကသူအိမ် နိမ့် ၂၈ စည်းစိမ် ၄၆။ ထိုမင်းသား လက္ခဏာအိမ်နိမ့် ၃၁ စည်းစိမ် ၃၂။ ထိုမင်းသားဘုန်းနရာဇ် အိမ် နိမ့် ၄၁ စည်းစိမ် ၄၂။ ထိုမင်းသား သီရိရာဇ် အိမ်နိမ့် ၃၂ စည်းစိမ် ၄၁။ ထိုမင်းသားမင်းလှထွေး အိမ်နိမ့် ၂၃ စည်းစိမ် ၃၂။ ထိုမင်းသား အရိန္ဒမအိမ်နိမ့် ၃၂ စည်းစိမ် ၃၆။ ထိုမင်းသားသိဒ္ဓကုရ အိမ် နိမ့် ၄၀ စည်းစိမ် ၃၈။ ထိုမင်းဝယ် မင်းလှကြီး မင်းလှဝယ်ဟူ၍ သားနှစ်ယောက်ရှိသတည်း။ မင်းလှ ကြီး အိမ်နိမ့် ၃၀ စည်းစိမ် ၄၇။ ထိုမင်းသားထွေလုံးကြီး အိမ်နိမ့် ၂၀ စည်းစိမ် ၂၄။ ထိုမင်းသားစေ ရစ် အိမ်နိမ့် ၃၀ စည်းစိမ် ၃၈။ ထိုမင်းသားမျက်နှာဝန်း အိမ်နိမ့် ၁၆ စည်းစိမ် ၃၁။ ထိုမင်းသားလက် ရုံးအိမ်နိမ့် ၃၀ စည်းစိမ် ၂၂။ ထိုမင်းသားသိရိကံမသုန္ဒ အိမ်နိမ့် ၂၂ စည်းစိမ် ၃၁။ ထိုမင်းသား အဘ ယအိမ်နိမ့် ၁၆ စည်းစိမ် ၂၈။ ထိုမင်းသား မင်းနံဖြူ အိမ်နိမ့် ၂၄ စည်းစိမ် ၂၀။ ထိုမင်းသား မင်းနုလ အိမ်နိမ့် ၄၀ စည်းစိမ် ၂၀။ ထိုမင်းသားမင်းကောင်းငယ် အိမ်နိမ့် ၁၉ စည်းစိမ် ၄၁။

ထိုမင်းသား မင်းပျောလု အိမ်နိမ့် ၂၁ စည်းစိမ် ၆၂ လျှင် ဧည့ဝတီမြို့ကြီးသည် ပျက်ကျိန်းရောက်ပြီဟူ၍ နတ် မျက်စိကိုရသော ဗေဒင်တတ်တို့သည် လျှောက်ပြီးသော်စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့် တောင်အရပ်သို့ထွက် ၍ မြို့ရွာရှာသော် မြစ်ငယ် ၅၀၀ တွင် သေကစ္ဆပနဒီမြစ်၏ အရှေ့ဘက်သီရိမာနဒီမြစ်နားရောက် သော်အပြင်ညီလှစွာသော မြေအရပ်ကိုမြင်၍ ဤအရပ်သည်ကား အလွန်သော ဘုမ္မိနက်သန်မြေ တည်းဟု ၉ ကုဋေသောဗိုလ်ထုဖြင့် မြို့နန်းရေကန်ဥယျာဉ်တည်၍ ၅လတွင်ပြီး၏။ ထိုမြို့၌ ထိုမင်း သည် မမြင်ခင်အမတ်သုမ်းယောက်ပုန်စား၍ တယောက်ကား ၈လတယောက်ကား နှစ်နှစ်တ ယောက် တနှစ်ခွဲဤသို့အဆင့်အလျှောက် မင်းပြုသည်ကို အကြောင်းစွဲ၍ ထိုမြို့ကို ကန်သုမ်းဆင့် ဟုတွင်၏။ ထိုမင်းငယ် လပြောစောစစ်မိဖုရားသည် သမီးတော်သုနန္ဒီ ၁ ဖွားတော်သည် နှစ် ယောက်နှင့် နီလာပန်းတောင်းမြို့ဝယ် တင်းသံနာခံ၍ နေကုန်၏။

*